

и жътва. Затова тя бързаше къмъ дома. Тя трѣбваше да се намѣри дома и да спаси както може това жито отъ изземване.

* * *

Когато Златка изпъна пжтеката и стигна Протогерския камъкъ, спрѣ за минутка да почине и да пообмисли, какво да прави. Тя хвърли погледъ къмъ доловетѣ и дворищата, които стигаха до пропастьта подъ камъка. Погледна и къмъ широкия, вълнуващъ се зеленъ просторъ задъ отсрещната рътлина. Утреното майско слънце бѣ облѣло съ лжчитѣ си широкото, съ избуяли ечемици, поле, надъ което, като тънъкъ вуалъ, се издигаше рѣдка, сива мъгла отъ изпаряващата се роса. А всрѣдъ тоя омаенъ и благословенъ просторъ, между гжстия и високъ върболякъ, се гушеха воденици, бѣлѣха се тукъ-тамъ кжщи на отдѣлни селища. Въ открититѣ извивки на рѣката, тукъ-тамъ между върбитѣ се виждаха и блѣскащитѣ подъ слънцето завои на златната Струма.

Съ дълбока тжга гледаше Златка на тоя дивно хубавъ просторъ. И другъ пжтъ и много пжти, отъ като е дошла въ тая кжща, въ празниченъ день, съ Наско тѣ, рамо до рамо, сж се изправяли на камъка и гледали заедно на тия простори. Но тия години бѣха други. Мжжътъ, деверитѣ сж въ кжщи; селото, кжщитѣ, полето оживени. Въ празникъ хорото бѣ красиво като небсна джга отъ хубави премѣни

и пълно и буйно. Въ дѣлнични дни момитѣ изъ полето пѣятъ, изъ въздуха се носи смѣхъ и радостъ, а момцитѣ се провикватъ и кипѣше животътъ тѣй красивъ и така безгриженъ. Всичко това бѣ като отлетѣлъ сънъ. Селото притихнало като заболѣлъ пчеленъ кошеръ, лежи примрѣло въ доловетѣ въ страхове и неволя предъ злокобнитѣ неизвестности на всѣки новъ день. А при това изъ полето, изъ село въ село бродятъ войнишки команди, па вдигатъ вече и това сетно зърно, оставено въ пай на децата.

— Нека дойдатъ! — говорѣше си Златка сама. — Ако сж войници, не сж звѣрове; и тѣ сж отъ майка родени. Нѣма да крия нищо. Който иска, нека крие. Ако не разбератъ отъ молба, ще думамъ, колкото и каквото мога. Тая уста не е дадена само да дѣвче.

Въ тоя редъ на мисли, очитѣ ѝ добиha нѣкакъ по-твърдъ и порешителенъ изразъ. Въ главата ѝ внезапно изпжкна една мисль необикновено смѣла за една жена, но много логична и умѣстна за селянка като Златка. Въ много ясни линии въ мозъка ѝ се оформи единъ планъ. Намисли да застане здраво на краката си и твърдо да запази житото. Като реши да не крие, тя взе това си решение водима отъ две подбуди: първо, че ще убеди войницитѣ да го оставятъ и второ, да се не приравнява съ женитѣ отъ селото. Както не оставяше прахъ